

той го е демонстрирал с лекота, финес, непосредственост, дори с насмешлива, несериозност и лековатост.

Тук отново се връщаме към етнопсихичните, етнохарактерологичните щрихи от портрета на циганина. Не бихме ли открили там нещо подобно. Нека си припомним много от онези специфики, които Бойко Мизов разкрива и анализира в циганската „физиономия“, в ромската душевност, психична нагласа и битийна реактивност.

И циганинът (като род и индивид) иска, подобно на цирковия артист, да излезе, да се изплъзне, да преодолее и победи мрака. И той подобно на него иска да бъде оценен и възприет, без никой да се интересува от етничната, етнокултурната и етнорелигиозната му генеалогия или поне да не предизвиква подобна заинтересованост в негова вреда. Циганинът също желае дълбоко в себе си да напусне завинаги пространството на тишината, на мрака (в техния негативистко-санкциониращ вид), да „приватизира“ техните контрапунктове – светлинно-звуките (позитивни по функционалното си измерение) атрибути за своята социална роля, за човешкото си предназначение. Той също желае да е в центъра на събитието, да има участие на „арената“ на историческата и социалната процесуалност, да поставя и разрешава не само своите, но и по-общочовешки проблеми. И той неудържимо, макар и подсъзнателно, винаги се стреми към вертикализация на своето битие, към разкъсване на закрепостеността си в най-нисшите хоризонтални структури на социалната битност, в „утаечния профил“ на ромската съдба. Но при него също е налице този момент, когато постигне своите жизнени планове, отново да се „хоризонтализира“, отново да е на „ти“ с другите социални кореспонденти – „свои“ и „чужди“. Разбира се, без това „на ти“ да е признак на неуважителност, на снизходителност, на подценяване на човешкото му достойнство и лична чест. Тоест отново иска да бъде сред и като другите, но оценен по-адекватно в сравнение с досегашното (спекулативно-фалшифицирано) представяне на неговото присъствие, на същностната му изява и т. н.

Циганинът също желае подсъзнателно да бъде облян от плурализма на светлинните лъчи на разнородни човешки емоции и чувства, оценки и нагласи, както и да избегне студено изцъкления монизъм на една постоянна, преднамерена и аберирана осветеност